

שבתי א' הכהן רפפורט

בסיס הידע בהעדר מידע טרפות ונזיקין

בהמות שאין בהם ריעותא כלל עם מחצה הכשירות של אותן שיש בהן ריעותא וכמו מחצה זכרים ומחצה נקיבות ומיעוט מפילות, אבל כשאנו מוצאים ריעותא דנפל מזה הצטרפות ליכא רובא וזה פשוט.

שלד ובפתחי תשובה הביא שם לתרץ על פי מה שכתב בתשובות שאגת אריה סימן ס"ד לענין שחיטה ביום טוב דכתב שם דמה שאנו אוסרים הרבה בהמות ע"י ריעותא דסרכת הם משום חומרא בעלמא יעו"ש. ולדעתי נראה דתירוץ זה אינו נכון, דלו יהא דאנו מחמירים מחמת חומרא, אבל מהיכי תיתי להקל בחלב יותר מן הבשר של הבהמה, ותירוצו של הגאון שאגת אריה הוא רק לענין יום טוב דאף שאנו אוסרים מחמת חומרא חשוב אוכל נפש הואיל דמה"ת חזיא למיכל יעו"ש, אבל לנידון דידן לא יועיל דבריו. אבל האמת הוא כיון דהרבה נטרפות מחמת ספיקות וענין החומרות הוא ג"כ על פי רוב מחמת ספיקות ובכל אלו חלק גדול מהן כשירות הן, רק שאנחנו לא נדע איזו להכשיר ואיזו להטריף משו"ה אנו מחמירים מספק, אבל בחיי הבהמה יש לנו רוב מעליא שמא ליכא בבהמה זו שום ריעותא ואפילו יש בה ריעותא שמא אינה טריפה, וזה נכון.

דפריך משתי חתיכות הנה זה ודאי דלא סלקא דעתיה להקשות שלעולא יהיו מותר לאכול שתי החתיכות דהרי אוכל איסור ודאי, וכמו כן אי אפשר לאכול גם אחת מהן דמהיכי תיתי לומר כן, אלא דיש לומר כיון דעולא סובר דספק אינו משנה כלום את דין הנהוג מקודם, הנה בתערובות חד בחד דנשאר דין החתיכות כדמעיקרא אחת ודאי היתר ואחת ודאי איסור וכשאוכל אחת מהן הוא ספק ופטור מקרבן, וכשאמרה תורה דחייב אשם תלוי מזה מוכח דהספק שינה את דין החתיכה המותרת ונשתנה דינם לגמרי וחייב על כל אחת אשם תלוי, ומשני הש"ס דהתם איתחזק איסורא היינו כיון דאיכא בתערובות זו ודאי איסור ודאי בכה"ג לא אמר עולא, זה נלענ"ד בביאור סוגיא זו לכל השיטות ועלה לנו בעז"ה לתרץ כל הקושיות שהקשו בזה על שיטת התוס'.

שלג וראיתי בפתחי תשובה סימן פ"א סק"ד שהביא מה שפקק רב אחד שבמקומם שכיחי טריפות כמו כשירות איך אוכלים חלב וחמאה כיון דליכא רוב כשירות יעו"ש, ובאמת לא קשה מידי דהנה הרבה בהמות נטרפות מחמת ספיקות כמו מים בראש וספק אם המזק מקיפו וכל כיוצא בזה, וכיון דאין רוב להכריע על ריעותא זו אסורה מספק, אבל בחיי הבהמה אנו מצרפינן מיעוט

יג ע"ד שפקק לבאקומו שכיחי טריפות כמו כשירות איך נאכל חמאה וחלב - דליכא רובא דכשרות במקום זה - ונ"ל בהיתר מתרי טעמי - דחלף דרוב אינו נשחטו' ונשחט כלל הבהמות הנשחטות וזאנין הנשחטות איכא רוב כשרות - ותו והוא עיקר בעיני דהא תוס' ח"ס חולין ד' י"א הקצו דלמא סא דלא חייגינן לטריט' דלזלין בתר חזקה דטריפה אינה הי' - ותו' דהוי חזקה שלא נתברר - ור"ש כתב דהשתא דלזלין בתר רובא הוי חזקה שבה מחמת הרוב - ע"ש דאריכות בתוס' חולין נר"ן - והנה מה דשכיחי טריפות אינן טריפות מן הבטן רק שנתהוו אח"כ - אי"כ בשעה שנולדה הי' לה חזקה הבהמה מחמת הרוב שנולדה כשירה - אי"כ הוי חזקה מבורר' ומה שא"כ חזר ואיתרע הרוב דשתא אירע אח"כ טריפו' דע"ז ליכא רוב נגד זה איכא חזקה דהא בשעה שנולדה נתבררה החזקה שהי' מחמת רוב - ומשמע דין הבהמה על חזקה שנולדה כשירה והחלב שרי משום חזקה ותו דהשתא דליכא חזקה איכא כתי רובא דסגון תש"ז כשרות זה אין כשעין וכשירו' כשעין הוי פלגא עכ"פ לחזקה והוי רובא דחזקה מיעוטא לחזקה לא ס"ל לרבנן דר"מ ע"ש בתוס' חולין אכל פלגא וולאי אמרינן והוי רובא וזה ברור לעכ"ד בס"ד - ותו דהטריפות מסתמא הם מסרכ' ואיכא ס"ס אם הסירכא טריפה כלל כמבואר סו' פ"א ע"ש - כתבתי יום ה' דהחזקה תקת"ד לפ"ק פה דק"ק בראש -

• תלמוד בבלי בבא קמא דף סא א-ב

מתני'. עברה גדר שהוא גבוה ד' אמות, או דרך הרבים
(י"ו אמות מעגלות לדגלי מדבר ילפינן במסכת שבת (ד' נח)
או נהר – פטור.

גמ'. אמר רב: לא שנו (דפטור) אלא בקולחת (אש שקולח
מתמר ועולה למעלה), אבל בנכפפת (שהרוח מטה אותה
וכופה ללדלין ומפסיק השלהבת ודולגת לשון מורי, ליטנא
אחרינא נכפפת אש נמוכה הולכת ונסרכת צעשדים וצקסמים
שעל גזי קרקע הלכך אפילו עברה לך רה"ר רחב מאד חייב)
– אפילו עד מאה אמה חייב; ושמואל אמר: מתני'
בנכפפת, אבל בקולחת – אפי' כל שהוא פטור. תניא
כוותיה דרב: בד"א (לאס עברה לך רה"ר פטור) –
בקולחת, אבל בנכפפת ועצים מצויין לה – אפילו עד
מאה מיל חייב; עברה נהר או שלולית שהם רחבים ה'
אמות – פטור.

דרך הרבים מאן תנא? אמר רבא: ר"א היא; דתנן, רבי
אליעזר אומר: שש עשרה אמות בדרך רה"ר (פטור).

מתני'. המדליק בתוך שלו, עד כמה תעבור הדליקה?
רבי אלעזר בן עזריה אומר: רואין אותו כאילו הוא
באמצע בית כור (אס יס לו חלי צית כור לכל רוח פטור
וצקולחת שקלגה וכלאוקימנא אצל נכפפת צוערת והולכת כל
שעה אפילו עד מאה מיל חייב), ר"א אומר: ט"ז אמות
בדרך רה"ר, רבי עקיבא אומר: המשים אמה, ר"ש
אומר: שלם ישלם המבעיר את הבערה – הכל לפי
הדליקה (קס"ד ה"ק הכל ישלם כל כמה שהליק בין רחוק
בין קרוב).

גמ'. ולית ליה לר"ש שיעורא בדליקה? והתנן: לא יעמיד
אדם תנור בתוך הבית (צני העיר מעכצין עליו שלא תצער
האש בתקרה) – אלא אם כן יש על גבו גובה ד' אמות,
היה מעמידו בעלייה – עד שיהא תחתיו מעזיבה (טיח של
סיד על תקרה ודומה לו צספר עזרא (נחמיה ג) ויעזבו (את)
יחוסלים על החומה) שלשה טפחים, ובבירה (שפחותה
מתנור ואין מציערין בתוכה אש גדול) – טפה, ואם הזיק –

משלם מה שהזיק; ר' שמעון אומר: לא נאמרו שיעורין
הללו, אלא שאם הזיק פטור מלשלם! אמר רב נחמן אמר
רבה בר אבוח: הכל לפי גובה הדליקה (כשהאש גבוהה
וגדולה קופלת למרחוק). אמר רב יוסף אמר רב יהודה
אמר שמואל: הלכה כר' שמעון. וכן אמר רב נחמן אמר
שמואל: הלכה כר"ש.

ב"ב

ואקשינן למימרא דלית ליה לרבי שמעון שיעורא
לפטור והא תנן רבי שמעון אומר לא נאמרו כל
השיעורים האלו אלא שאם הזיק יהא פטור מלשלם
כלומר כיון שאמר רבי שמעון הכל לפי הדליקה מראין
דבריו שאין לרבי שמעון שיעור לפטור אלא אם עברה
הדליקה והזיקה חייב בין עברה הרבה בין עברה מעט
ונמצא שאין לו שיעור לפטור ושנינן אמר רב נחמן אמר
רבה בר אבוח אמר רב הכל לפי גובהה של דליקה
כלומר שלא אמר רבי שמעון הכל לפי מה שתעבור
הדליקה לפנייה ותדליק אלא הכל לפי גובהה של דליקה
קאמר שאם תעבור יתר מן הראוי לה לגבהה פטור ואם
לא עברה אלא כראוי לגבהה והזיקה חייב והא אית ליה
לר' שמעון שיעורא לפטור ולא קשיא דידיה אדידיה:
א"ר יוסף א"ר יהודה אמר שמואל הלכה כר"ש: ואי
קשיא לך מ"ש התם גבי תנור דקא יהבי רבנן שיעורא
ואפ"ה אם הזיק משלם מה שהזיק ומאי שנא הכא דפטור
לא תיקשי לך הכא דלפי צורך שעה מדליק וקא מרחיק
כשיעורא וקא עברה הדליקה יתירא משיעורא וקא
מזקה אנוס הוא דמאי הוה ליה למעבד הלכך מכה בידי
שמים היא ולפיכך פטור דלא יכול לאהדורה והתם גבי
תנור כיון דתדיר הוא מדליק איבעי ליה לעיוני אי איכא
היזקא לחבירו נסליק היזקא וכיון דלא עביד הכי פושע
הוא ולפיכך חייב תדע דהא רבנן פליגי עליה דר' שמעון
בתנור דקא יהיב שיעור לפטור והכא אינהו גופיהו קא
יהבי שיעורא לפטור: